

บทที่ 2 วิธีศึกษา

บทที่ 2 นำเสนอภาพรวมของกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการสังเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาคุณภาพของงานวิจัยและประเภทการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย

2.1 ภาพรวมของวิธีศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการนำข้อมูลที่มีอยู่เท่าที่พอจะรวบรวมมาได้จากแหล่งข้อมูลข้างต้น มาสรุปและสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวม ด้านเอกลักษณ์ขององค์ความรู้ และการวิจัยสาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ วิธีการศึกษามีลักษณะดังนี้

(1.) การรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมเอกสาร ทั้งที่มีอยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเว็บไซต์ ชนิดของเอกสารที่รวบรวมได้แก่ ตำรา บทความในวารสารต่าง ๆ วารสารที่รวบรวมงานวิจัย และเอกสารที่รวบรวมบทความ

(2.) การศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่มีต่อองค์ความรู้และการวิจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปของการศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจากข้อมูลที่รวบรวมได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลเหล่านี้เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำเสนอได้แก่ การศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในฐานะสังคมศาสตร์ ปัญหาและแนวโน้มการวิจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการวิจัยที่ใช้ประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในความสนใจของสาขาวิทยาการจัดการ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในความสนใจของสาขาพฤติกรรมองค์กร

(3.) การวิเคราะห์เอกสารการเรียนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จากการศึกษาภาพรวมของเนื้อหาในหนังสือการเรียนวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยจะแยกแยะเนื้อหาออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ความรู้ในแง่กิจกรรมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความรู้ในแง่นโยบายขององค์กร และ ความรู้ในแง่การให้ความสนใจสภาพแวดล้อมที่ส่งผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์

(4.) การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย จะพิจารณาชื่อเรื่องวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการวิจัย และหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ให้เห็นถึงมิติด้านประเด็นที่เป็นจุดสนใจของการวิจัยด้านนี้ ประเภทงานวิจัย วิธีวิจัย และแนวโน้มการวิจัยสาขา

2.2 การวิเคราะห์งานวิจัย

แนวคิดที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพงานวิจัย และแนวคิดประเภทงานวิจัย ดังต่อไปนี้

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพงานวิจัย

แนวคิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของงานวิจัย ได้แก่ การพิจารณาว่างานวิจัยนั้น ๆ มีลักษณะดังต่อไปนี้หรือไม่

1. เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่มีอยู่แล้วในสาขานี้ งานวิจัยของผู้วิจัยเป็นประเด็นใหม่ๆ หรือเป็นการบุกเบิกความรู้ใหม่ๆ หรือไม่
2. ประเด็นการวิจัยของผู้วิจัย เป็นปัญหาที่สังคมกำลังให้ความสนใจหรือไม่ โดยเฉพาะในวงการสาขาการบริหาร
3. ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยของผู้วิจัยมีส่วนช่วยสนับสนุนข้อสรุปหรือหักล้างองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือไม่
4. ประเด็นความถูกต้องของผลการวิจัยมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญต่อการออกแบบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเอกสารครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดข้างต้นพิจารณาคุณภาพงานวิจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับประเภทงานวิจัย

การพิจารณาคุณภาพงานวิจัย และลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ด้านหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากประเภทของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่นำเสนอในหัวข้อนี้เป็นกรอบในการแยกแยะงานวิจัยการบริหารที่รวบรวมได้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ

(1) การจัดประเภทงานวิจัยที่แบ่งแยกตามลักษณะของข้อมูล

คืองานวิจัยที่เน้นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและงานวิจัยที่เน้นเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูล ตัวอย่างที่เป็นตัวเลขที่สามารถนำมาบวกลบคูณหารกันได้ ที่มักจะใช้วิธีทางสถิติมาเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์หาข้อสรุปในการวิจัย ดังนั้นผลของการวิจัยที่ได้จึงนำเสนอออกมาในรูปของตัวเลขและค่าสถิติต่างๆ การวิจัยที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะได้แก่

- การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการวิจัยที่อาศัยการรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นตัวเลขจากแหล่งข้อมูลดั้งต้นหรือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary) ที่เป็นข้อมูลตรงตามสภาพที่เป็นอยู่จริง การวิจัยเชิงสำรวจโดยทั่วไปเป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากร สภาพทางสังคม กิจกรรมของประชาชน และทัศนคติหรือความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

- การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยควบคุมสถานการณ์หรือวางเงื่อนไขบางอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ แล้วสังเกตความเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ศึกษาภายใต้สถานการณ์ที่ควบคุมหรือกำหนดไว้ การวิจัยลักษณะนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่าจะเกิดขึ้น

- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการศึกษาเนื้อหาหรือข่าวสารที่มีลักษณะเป็นรูปภาพ บทความ ข่าวหนังสือพิมพ์ เป็นต้น การวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลเหล่านี้อาจใช้วิธีเชิงปริมาณเพื่อหาข้อสรุปได้แก่ การนับจำนวนความถี่ที่เกิดเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นๆ

- การวิจัยจากสถิติที่มีอยู่ (Existing Statistic Research) เป็นการวิจัยที่อาศัยข้อมูลเชิงตัวเลข ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รวบรวมไว้แล้ว

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น พฤติกรรม วัฒนธรรม ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม เป็นต้น

(2) ประเภทของงานวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยต่าง ๆ ทุกสาขาวิชา จะมีการนำ ไปใช้ประโยชน์อย่างไรมัน โดยทั่วไปพอจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) การวิจัยแบบพื้นฐานหรือบริสุทธิ์ (Basic or Pure Research)

งานวิจัยลักษณะนี้มุ่งเสริมสร้างองค์ความรู้แก่วงการวิชาการสาขาต่างๆ โดยการแสวงหาข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ ทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ รอบตัว โดยพยายามตอบคำถาม

ว่าสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นจากสาเหตุใด ทำไมจึงเกิดขึ้น และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ อย่างเป็นบ้าง และเมื่อทำการวิจัยสิ้นสุดแล้วก็ไม่สนใจที่จะนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมแต่อย่างใด

2) การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

เป็นการวิจัยที่มุ่งนำผลการวิจัยนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง มิได้มุ่งสร้างทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ๆ การวิจัยประเภทนี้มักวิจัยกันในหน่วยงานต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีในการปรับปรุงหน่วยงานของตน

(3) ประเภทของงานวิจัยแบ่งตามระดับของการตอบคำถามการวิจัย

การแบ่งประเภทของการวิจัยลักษณะนี้ชี้ให้เห็นถึงระดับของการตอบคำถามการวิจัยว่า ต้องการตอบคำถามเพียงกว้างๆ หรือลึกเพียงใด สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (ธนน, 2544)

1) การวิจัยแบบสืบสวน (Exploration)

เป็นการวิจัยที่เกิดจากความสงสัยกว้างๆ ในประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่ง วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อตอบคำถามว่า “อะไร” กำลังเกิดขึ้น เพื่อเข้าใจโดยภาพรวมว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีลักษณะอย่างไร โดยมีได้มุ่งแสวงหาคำตอบที่แน่นอนและรายละเอียดลึกซึ้ง การวิจัยประเภทนี้จึงไม่มีการกำหนดแผนงานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล หรือระเบียบวิธีวิจัยที่แน่นอนชัดเจน ข้อมูลที่ได้มักจะเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) เช่น ปัญหาที่พบมีอะไรบ้าง ปัญหาที่พบเกิดขึ้นที่ไหนบ้าง ผู้ที่เกี่ยวข้องมีกลุ่มใดบ้าง เป็นต้น

2) การวิจัยแบบพรรณนา (Description)

เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพปัญหาที่ปรากฏอยู่ว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร โดยเน้นเพียงการตอบคำถามว่า “อะไร” และ “อย่างไร” แต่ไม่สนใจตอบคำถามว่า “ทำไมจึงเกิดปรากฏการณ์นั้นๆ ขึ้น” การวิจัยแบบนี้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ

3) การวิจัยแบบอธิบาย (Explanation)

เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่เน้นตอบคำถามว่า “ทำไม” จึงเกิดปรากฏการณ์เช่นนั้นขึ้น เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยอย่างเคร่งครัดในทุกขั้นตอน และมักใช้สถิติที่ซับซ้อน โดยเฉพาะสถิติที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งนี้เพื่ออธิบายและยืนยันอย่างเป็นรูปธรรมว่าปัญหาที่ศึกษาอยู่มีสาเหตุมาจากอะไรและทำไมจึงเกิดปัญหานั้น